

هویت شهری به مثابه ارزش فرهنگی: تداوم و دل‌بستگی یا ازهم گسیختگی و فرار (مطالعه مردم تهران)

سجاد یاهک*^۱، مسعود میرزایی^۲، نادر بهاری^۳

تاریخ دریافت: ۲۱ فروردین ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۲۵ اردیبهشت ۱۳۹۹

چکیده

در مطالعه حاضر به دنبال بررسی برخی از مولفه‌های مهم هویتی در شهر تهران هستیم. در این مطالعه از روش پیمایش استفاده شده است. جامعه آماری، افراد ۱۵ سال و بالاتر مناطق ۲۲ گانه شهر تهران بودند و فرد پاسخگو واحد تحلیل است. در این مطالعه برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران با خطای نمونه‌گیری ۳ درصد استفاده شده است که تعداد ۱۰۰۰ نفر (محاسبه از طریق فرمول کوکران) به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری در این مطالعه، ترکیبی از نمونه‌گیری طبقه‌بندی متناسب با حجم و تصادفی سیستماتیک بوده است. در این مطالعه به این نتیجه رسیدیم که در برخی ارزشها مانند هویت، تغییرات گسترده‌ای رخ داده است و درک و اعتماد در شهر به شدت با شکل‌های متنوعی از مسائل و مشکلات گره خورده است و همین مسئله، تاثیر زیادی بر بی‌هویتی مردم تهران گذاشته است، به طوری که تاریخ و فرهنگ در تهران به ندرت عرصه‌ای برای نشان دادن و بازنمایی خود دارد و درونی‌شدن این مسئله در مردم، از این کلانشهر، یک موجود بی‌هویت، یا به تعبیر بهتر دارای هویت‌های از هم گسیخته و قطعه‌قطعه‌شده، ساخته است.

واژگان کلیدی: هویت، نگرش، فرهنگ، تهران.

۱ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران، گروه جامعه‌شناسی، تهران، ایران

۲ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه جامعه‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران mirzaei5980@gmail.com

۳ دکتری مدیریت بازاریابی بین‌المللی، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه مدیریت، واحد گرمی، گرمی، ایران baharinader@yahoo.com

*نویسنده مسئول: syahak@ut.ac.ir

۱- مقدمه

ترسیم آینده بهتر، به طور قطع مستلزم شناسایی، درک و سنجش آسیب‌ها، گرایش‌ها و رفتارهایی است که مردم در جامعه به طور مستمر با آن زندگی می‌کنند. در حوزه مسائل فرهنگی، فهم رفتارهای فرهنگی یکی از موضوعاتی است که ذهن و اندیشه اکثر اندیشمندان و برنامه‌ریزان این حوزه را به خود مشغول کرده است و این مسئله را می‌توان مفروض گرفت که بدون داشتن توصیف واقع و قابل اطمینان از وضعیت فرهنگ نمی‌توان به اهداف فرهنگی در یک جامعه نائل شد. فضاهای شهری بخش مهمی از عناصر و اجزای اصلی هویت را برای گروه‌های مختلف جامعه می‌سازند. فرهنگ الگوهای رفتاری را شکل می‌دهد و این الگوها چگونگی استفاده مردم از فضا را مشخص می‌کنند. «عملکرد اساسی شهر در جمعی‌بودن فعالیت‌ها و وفور عرصه‌های عمومی شهر نهفته است. نمایش زندگی اجتماعی افراد متفاوت عرصه عمومی را به صحنه‌ای بدل می‌سازد که بازیگران و تماشاگران به ترتیب نقش خود را عوض می‌کنند (Habibi, 1999). فضاهای جمعی در طول زمان، هم در ساختار و ابعاد فیزیکی و هم در ابعاد هویتی و غیرفیزیکی‌شان تغییر یافته‌اند. در کنار فضاهای جمعی گذشته همچون میدان، قهوه‌خانه، حمام، بازار و... فضاهای عمومی جدیدی چون دانشگاه، کتابخانه، گالری، کافی‌شاپ، سینما و... ایجاد شده‌اند و بستر مناسبی برای حضور اقشار مختلف جامعه فراهم آورده‌اند (Fakuhi and Ouhadi, 2012: 58). تمام این تغییرات نشان می‌دهد که افراد که در یک مکان (شهر) زندگی می‌کنند، تفاوتها و تمایزهای وسیعی باهم داشته باشند و این موضوع در خصوص کلانشهرها به مراتب بیشتر است و آنچه اهمیت دارد، این است که در این زندگی و در فرآیند شکل‌گیری هویت‌های جدید یا به تعبیر بهتر، تکه‌تکه‌شدن هویت‌ها، برخی ارزشها به ناچار و به صورت اجتناب‌ناپذیری فرموش یا تغییر ماهیت می‌دهند و این مسئله می‌تواند در درازمدت تبعات سنگینی به حافظه تاریخی و فرهنگی مردم یک ملت وارد کند.

زیمل، روند تاریخ جدید، آزادی فزاینده فرد را از بندهای وابستگی شدید اجتماعی و شخصی نشان می‌دهد؛ ضمن آنکه فرآورده‌های فرهنگی ساخته انسان، بیش از پیش بر انسان چیرگی می‌یابد. او استدلال می‌کند که در جوامع پیشین انسان نوعا در رشته محدودی از حلقه‌های اجتماعی به نسبت کوچک زندگی می‌کرد. چنین حلقه‌هایی از گروه‌های خویشاوندی و اصناف گرفته تا شهر و دهکده، راههای گریز فرد را می‌بستند و او را به‌شدت در قبضه خودشان می‌گرفتند، به‌طوری که کل شخصیت فرد در این زندگی گروهی تحلیل رفته بود، اما اصل سازمانی در جهان نوین با اصل سازمانی جوامع پیشین تفاوت بنیادی دارد. یک فرد، عضو بسیاری از حلقه‌های به خوبی مشخص است، اما هیچ یک از این حلقه‌ها تمام شخصیت او را در بر نمی‌گیرد و بر او نظارت تام ندارد (Yousefi, 2004: 58). در این مطالعه به دنبال بررسی مولفه‌های هویت شهروندان تهرانی هستیم، اینکه آگاهی تاریخی مردم، همبستگی بین آنها، اعتماد به یکدیگر و دلبستگی به شهر محل زندگی (تهران) چگونه است.

۲- ادبیات تحقیق

جنکیز (۱۳۸۱) هویت اجتماعی را شیوه‌هایی می‌داند که به واسطه آن افراد و جماعت‌ها روابط اجتماعی خود را از افراد و جماعت‌های دیگر متمایز می‌سازند و حاصل آن برقراری روابط و پیوندهای هویتی و متمایز ساختن نظاممند نسبت‌های شباهت و تفاوت میان افراد و جماعتها است (Jengins, 2002: 7). وی معتقد است «شباهت و تفاوت با هم اصول پویای هویت و کنه زندگی اجتماعی هستند (Niazi and Shadfar, 2011: 62). از نظر وی، هویت جمعی ذاتی نیست، بلکه محصول توافق و عدم توافق است و میتوان درباره آن به چون و چرا پرداخت. دورکیم نیز معادل با واژه هویت اجتماعی به تعریف مفهوم وجدان جمعی پرداخته است. او وجدان جمعی را مجموعه باورها و احساسات مشترک در بین حد وسط اعضای یک جامعه تعریف می‌کند (Hosseini, 2003: 16). گراهام، هویت اجتماعی را بر مبنای تفاوت‌های برون‌گروهی و شباهت‌های بین‌گروهی تعریف می‌کند (Graham, 1998: 1-2). جیدان (۱۳۸۵) شکل‌گیری هویت اجتماعی را درون تفاوت‌ها جستجو می‌کند که به مناسبت رابطه خود و دیگری به وجود آمده است.

در تعریفی دیگر، هویت مکان، بخشی از هویت شخصی تعریف می‌شود. هویت مکان بر اثر تجربه مستقیم محیط فیزیکی رشد می‌یابد. بنابراین، بازتابی از وجوه اجتماعی و فرهنگی مکان است. رابطه میان انسان و مکان دو طرفه است، زیرا کنش و خواست انسانی معنی را به فضا مرتبط می‌سازد (walmsley, 1990: 64).

رابرت پارک (۱۹۶۲)، یک محله را به عنوان یک شبکه اجتماعی تعریف می‌کند. به اعتقاد او، محله یک هویت اجتماعی مکانی است؛ قلمروی که دارای محدودیت‌های مشخص شناخته شده توسط ساکنان آن است. در چنین قلمروی تقابل رسمی و شناخت همسایگی رخ می‌دهد، کاربری روزانه خدمات محله توسط ساکنان و آگاهی آنان در مورد تصویر محله به عنوان بخشی از هویت اجتماعی آنها نیز به وابستگی میان مکان و فضا اشاره دارد. محلات همچنین بر شرایط گوناگون اجتماعی، اقتصادی، تاریخی و بوم‌شناختی تأثیر دارد (Louis, 1989: 316).

به نظر زیمل در شهرهای بزرگ و مخصوصاً در کلانشهرها، جمعیت عظیم و متراکم شهر و فشار آن به زندگی انسان، هویت فردی و آزادی او را به خطر می‌افکند و این امر موجب انزوا و از خود بیگانگی انسان امروز می‌گردد. جرج زیمل معتقد است که در کلان‌شهرها گروه‌های وسیع و متعددی در حال فعالیت و کنش و واکنش هستند، لیکن هدف آنها سودجویی و انگیزه‌های فردی است. افراد در عین بیگانگی، با خود و با یکدیگر به تعامل می‌پردازند؛ به طوری که گویی انبوهی از بیگانگان برای نفع شخصی مجبور به تعامل اجتماعی شده‌اند که این به نوبه خود بیگانگی را دامن می‌زند و با بزرگتر شدن جامعه بر وسعت آن افزوده می‌شود. فرد امکان می‌یابد که ویژگی‌های شخصیتی و منحصر به فرد خود را تعالی بخشد، اما آزادی او نیز در چنبر حرص و آز نظام عقلانی در شهرها روز به روز، محدود و

محدود تر می‌گردد و حسابگر، غیر احساساتی، خشک و ماشینی می‌شود. لذا کلانشهر جایگاه پدیدآمدن برخورد تناقض‌آلود آزادی و با خود بیگانگی انسان است (Tavassoli, 1999: 82-81). ماکس وبر (۱۹۲۰) به مساله بحران عقلانیت در شهر ای جدید غربی اشاره می‌کند. وی تفوق یافتن عمل اجتماعی مبتنی بر عقلانیت معطوف به غایت را در مقابل عمل اجتماعی معطوف به ارزش یا عمل صرفاً عاطفی یا صرفاً سنتی را از جمله نشانه‌هایی می‌داند که برای درک شهرنشینی جدید یا تمدن سرمایه‌داری صنعتی موجود در شهرهای بزرگ امروز به کار گرفته می‌شوند. بنابراین، رویکرد جامعه‌شناختی وبر نسبت به شهرنشینی بر محور اصلی عقلانیت یافتگی دیوانسالارانه قرار گرفته است (Fukhi, 2004: 174).

برگر معتقد است که هویت مدرن مشخصاً باز، تفکیک شده، فردیت یافته و اندیشنده است. این ویژگی‌ها را به عناصر اصلی برسازنده هویت از جمله زندگی روزمره است. برگر با مفهوم برنامه‌ریزی زندگی، گیدنز با زندگی‌نامه شخصی و جنکینز با مواردی از قبیل تجسّدیافتگی هویت به اهمیت این امر صحّه می‌گذارند. بنابراین می‌توان گفت که در برساختن هویت عناصر اجتماعی کلان و عناصر فردی خرد در دیالتیک درون - بیرونی نقش ایفا می‌کنند.

براساس چندگانه‌شدن زیست‌جهان نظریه برگر، همانطور که جنکینز می‌گوید هویت‌های اجتماعی متغیر و انعطاف‌پذیر هستند. به علاوه، استفاده از واژه جمع «هویت‌ها» به جای واژه مفرد «هویت» خود به قول استوارت هال دلالت بر این نکته دارد که دوره سوژه (هویت) یک‌پارچه روشنگری و نیز جامعه‌شناسی گذشته است. بنابراین نه یک هویت بلکه هویت‌های متعدد و آن هم نه ثابت و ایستا بلکه سیال و پویا وجود دارد. تعدد ابعاد از نظر ما بیش از آن که نشانه‌ی بحران هویت باشد، نماد هویت پیوندی (دورگه) است.

در سطح کلان و در بعد سنتی هویت احساس تعلق به یک سرزمین، زبان و آداب و رسوم و سنن خاص (ملی‌گرایی) تلقی می‌شود و در بعد مدرن تعلق به ارزشهای جهانی (آزادی، دموکراسی و حقوق بشر) مطرح است.

در سطح میانه به طور کلی هویت محلی (قومی یا مذهبی) مطرح است. در بعد سنتی هویت محلی (قومی) هویت مبتنی بر استفاده عناصر فرهنگی مانند لباس، زبان، وصلت و ... در نظر گرفته می‌شود و در بعد مدرن به تمایل حفظ برخی از عناصر سنتی و تقویت آن‌ها به اضافه تلاش‌های مختلف برای کسب حقوق سیاسی و فرهنگی قومی مد نظر است.

در سطح خرد هویت به تشخص‌یابی بر مبنای الگوها و اندیشه‌ای و رفتاری در موقعیت‌های مختلف اطلاق می‌شود. در این با توجه به مباحث در حوزه مطالعات فرهنگی در مورد سبک زندگی هویت به نوعی مصرف فرهنگی، فعالیت‌های فراغت، مدیریت بدن، الگوهای مصرف غذا، پوشش و ... در نظر گرفته می‌شود که سطح خرد هویت مدرن است.

بهزادفر (۱۳۸۶) معتقد است برای شناخت هویت یک شهر باید مولفه‌های سازنده شخصیت آن شهر را شناخت. او مولفه‌های سازنده هویت شهر را به دو بعد عینی یا کالبدی و ذهنی یا روحی تقسیم می‌کند.

این دو بعد می‌تواند از طریق سه محیط طبیعی، مصنوعی و انسانی از همدیگر تفکیک گردد. او اجزا متغیرهای چون کوه، دشت، رود، تپه و ... را بر می‌شمرد و اجزا و مولفه‌های مصنوع را نیز از متغیرهایی چون تک بناها، بلوک شهری، محله، راه، خیابان، میدان و نظیر آن می‌داند. اجزا و مولفه‌های انسانی را نیز شامل متغیرهای، زبان، دین، آداب و رسوم، اعتقادات محلی و ... ذکر می‌کند (Behzadfar, 2007: 55).

پیران (۱۳۸۴)، مفهوم هویت را مانند بسیاری از مفاهیم فلسفی و اجتماعی و انسانی، مفهومی انتزاعی و سهل و ممتنع می‌داند و از سویی دیگر، در حال شدن داریم. لذا به اعتقاد او، همواره باید برای بیان این مفهوم از طیفی یاد کرد که در یک سوی آن هویت در نازلترین معنا؛ یعنی نام‌شده یا انسان و در سوی دیگر طیف، معنای بی‌پایان هویت قرار دارد و تمامی بحث‌های هویت، صرف نظر از پسوندها و پیشوندهایی که بدان افزوده می‌شود بر روی این طیف قرار دارند. او ابعاد هویت شهری را این‌گونه بر می‌شمرد: تاریخت، مکانیت، جمعی بودن، تعلق به دوره‌های خاصی از تاریخ، متن روابط اجتماعی، عام و خاص بودن، احساس تعلق فردی، خانوادگی، گروهی، قبیله‌ای، مکانی (شهری، روستایی ملی، محلی) وابسته به رویدادهای فرهنگی، اجتماعی-اقتصادی و سیاسی و دگرگونی‌های جامعه حقوقی و وظایف شهروندی (Piran, 2005: 7).

نتایج مطالعه قاسمی و نگینی (۱۳۸۹) نشان می‌دهد که در دو محله مورد مطالعه آنها میزان احساس هویت محله‌ای در هر دو محله در سطح متوسط و کم قرار دارد. نتایج آنها نشان می‌دهد سطح بافت محلات بر هویت

اجتماعی محله‌ای در هر یک از دو محله دارای تاثیر است. همچنین سطح متغیر نفوذ پذیری و سطح متغیر در هم‌تنیدگی بر احساس هویت محله‌ای در هر دو محله دارای تاثیر است (Ghasemi and Negini, 2010: 113).

اهمیت بحث هویت مکان از آنجا ناشی می‌شود که انسان با عدم ادراک خود و رابطه اش با جهان پیرامون دچار هراس می‌شود. تعلق خاطر در این میان، ملجا و پناهگاهی است تا انسان را از تعلیق‌رهایی بخشد. انسان نیاز دارد، بیشتر فضای زندگی خود را مخاطب قرار دهد و با آن در تعاملی سهل قرار گیرد (Pakzad, 2006: 147).

حبیب و دیگران (۱۳۸۷) دلایل فرهنگی در بی‌هویتی شهرسازی در ۶ مورد زیر می‌دانند: (۱) خودباختگی فرهنگی و عدم خویشتن‌باوری؛ (۲) تغییر ساختار فرهنگی به رهنمود مسئولین نظام؛ (۳) هرم سنی جوان و نوگرایی؛ (۴) ورود ماشینیزم و اتوماسیون به ایران؛ (۵) گسترش اطلاعات و فن‌آوری ارتباطات و (۶) سیل مهاجران داخلی و ارتباطات خارجی (Habib et al., 2008: 16).

پاکزاد، بخشی از شخصیت وجودی هر انسان که هویت فردی او را می‌سازد، مکانی می‌داند که خود را با آن می‌شناسد و به دیگران می‌شناساند. او معتقد است انسان هنگامی که درباره خود فکر می‌کند، خود را متصل به مکانی می‌داند که در آن زیست می‌کند و آن مکان را بخشی از خود می‌شمارد، میان فرد

وزندگی‌اش رابطه‌ای عمیق وجود دارد که پاکزاد از این رابطه با به خود همانی با فضا تعبیر می‌کند (Pakzad, 1996: 104).

۳- روش شناسی

در این مطالعه از روش پیمایشی^۱ استفاده شده است. جامعه آماری مورد نظر این مطالعه افراد ۱۵ سال و بالاتر مناطق ۲۲ گانه شهر تهران هستند و فرد پاسخگو واحد تحلیل است. در این مطالعه برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران با خطای نمونه‌گیری ۳ درصد استفاده خواهد شد که تقریباً تعداد ۱۰۰۰ نفر (محاسبه از طریق فرمول کوکران) به عنوان نمونه انتخاب می‌شوند. با فرض حداکثر واریانس در نمونه $(p = q = \frac{1}{2}, S^2 = pq = 0.25)$ در سطح اطمینان ۹۵ درصد و خطای قابل قبول ۳ درصد حجم نمونه از فرمول زیر محاسبه می‌شود. که در آن $t_{.۹۷۵} = 1/۹۶ \approx ۲$ است.

$$n = \frac{Nt^2s^2}{Nd^2 + t^2s^2} \approx 1000$$

روش نمونه‌گیری در این مطالعه ترکیبی از نمونه‌گیری طبقه‌بندی متناسب با حجم^۲ و تصادفی سیستماتیک است. بر اساس روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی متناسب با حجم، ابتدا در مناطق ۲۲ گانه شهرداری تهران تعداد نمونه هر منطقه به نسبت جمعیت کل ۱۵ سال و بالاتر آن منطقه به کل جمعیت تهران مشخص می‌گردد؛ سپس در هر منطقه تعدادی بلوک تعیین و بلوک‌های نمونه مشخص می‌گردند. در بلوک‌های نمونه با افراد ۱۵ سال و بالاتر ساکن در بلوک با روش نمونه‌گیری سیستماتیک و بر اساس تعداد حجم نمونه انتخابی در هر منطقه و بلوک، مصاحبه حضوری می‌شود. روش تکمیل پرسشنامه‌ها، مصاحبه حضوری با افراد نمونه انتخابی می‌باشد. شایان ذکر است که حجم نمونه در هر یک از مناطق متناسب با جمعیت آن منطقه خواهد بود.

بر اساس این روش نسبت جمعیت افراد مناطق مختلف تهران در نمونه‌ی مورد استفاده به صورت تئوریک در جدول^۱ قابل مشاهده است:

جمعیت (۱۵ سال و بالاتر) مناطق ۲۲ گانه شهر تهران و تعداد نمونه در هر منطقه

مناطق ۲۲ گانه	جمعیت مناطق شهر تهران	تعداد برحسب جمعیت مناطق ۱۰۰۰ نفر
منطقه ۱	۳۷۹۹۶۲	۵۰
منطقه ۲	۶۰۸۸۱۴	۸۲
منطقه ۳	۲۹۰۷۲۶	۳۸

۱. Survey

۲. Proportional to Size

منطقه ۴	۸۲۲۵۸۰	۱۱۰
منطقه ۵	۳۴۴۰۱۹	۴۶
منطقه ۶	۲۳۷۲۹۲	۳۲
منطقه ۷	۳۱۰۱۸۴	۴۱
منطقه ۸	۳۷۸۷۲۵	۵۱
منطقه ۹	۱۶۵۹۰۳	۲۳
منطقه ۱۰	۳۱۵۶۱۹	۴۲
منطقه ۱۱	۲۷۵۲۴۱	۳۷
منطقه ۱۲	۲۴۸۰۴۸	۳۳
منطقه ۱۳	۲۴۵۷۲۴	۳۳
منطقه ۱۴	۴۳۳۴۳۲	۶۵
منطقه ۱۵	۶۴۴۲۵۹	۸۶
منطقه ۱۶	۲۹۱۱۶۹	۳۹
منطقه ۱۷	۲۵۶۰۲۲	۳۵
منطقه ۱۸	۳۱۷۱۸۸	۴۲
منطقه ۱۹	۲۴۹۷۸۶	۳۴
منطقه ۲۰	۳۳۵۶۳۴	۴۵
منطقه ۲۱	۱۵۹۷۹۳	۲۱
منطقه ۲۲	۱۰۸۶۷۴	۱۵
جمع کل	۷۱۴۸۷۹۴	۱۰۰۰

۴- یافته‌ها تحقیق

الف) ویژگیهای زمینه‌ای-جمعیتی

بیشترین افراد مورد مطالعه، از سطح سواد دیپلم با ۳۸/۸ درصد و لیسانس با ۳۷/۲ درصد برخوردار بودند. و از بین هزار نفری که در این تحقیق مورد مطالعه قرار گرفتند، ۵ نفر (۰/۵ درصد) بی‌سواد بودند.

۴۹/۳ درصد افراد مورد مطالعه، زن و ۵۰/۷ درصد افراد، مرد بودند. اکثریت افراد مورد مطالعه (۹۷/۳ درصد) مسلمان شیعه بودند و ۱/۹ درصد مسلمان سنی بوده است. اکثریت افراد مورد مطالعه (۲۰/۸ درصد) در فاصله سنی بین ۲۶ تا ۳۰ سال قرار داشتند، افراد ۳۱ تا ۳۵ سال (۱۷/۸ درصد) و افراد ۲۱ تا ۲۵ سال (۱۶/۷ درصد) به ترتیب، بیشترین درصد افراد مشارکت‌کننده در تحقیق را شامل می‌شدند. و افراد ۶۱ تا ۶۵ سال (۰/۶ درصد) کمترین میزان پاسخگویی بودند که در تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند.

اکثریت افراد مورد مطالعه (۴۸/۵ درصد) شاغل بودند، ۵/۶ درصد بیکار، ۲۲ درصد خانه‌دار، ۱۴/۹ درصد افراد مورد مطالعه داشجو و ۴/۹ درصد محصل و ۴/۱ درصد دارای درآمد بدون کار (بازنشسته و ...) بودند.

بیشترین تعداد افراد مورد مطالعه (۲۱/۵ درصد) دارای متوسط مخارج زندگی به میزان یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان بودند، و ۲۰/۷ درصد افراد مورد مطالعه اظهار داشتند که دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان متوسط مخارج زندگی‌شان می‌باشد. تنها ۱/۲ درصد افراد گفتند که متوسط مخارج زندگی‌شان کمتر از پانصد هزار تومان است که کمترین تعداد پاسخگویان را شامل می‌شد.

۵۸/۴ درصد افراد مورد مطالعه متأهل و ۴۰ درصد مجرد بودند. بیشترین فراوانی افراد مورد مطالعه مربوط به منطقه چهار با ۵۴ نفر (۵/۴ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به منطقه بیست و دو با ۱۴ نفر (۱/۴ درصد) بوده است.

ب) مولفه‌های هویت

۷۷/۲ درصد از افراد مورد مطالعه مخالف این مسئله بودند که باید به فکر خویش بوده و به دیگران اهمیت نداد، ۶/۳ درصد با این مسئله موافق و ۱۶/۵ مردد بودند.

در صورت وجود شرایط مساعد ۵۰/۴ درصد از پاسخگویان حاضر بودند که در شهری غیر از شهر تهران زندگی کنند، ۲۹/۷ درصد مخالف زندگی در شهر دیگر و ۱۹/۹ درصد در این مورد مردد بودند. ۴۴/۸ درصد از افراد مورد مطالعه مخالف پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی شهر خود بودند و ۲۷/۲ درصد آمادگی خود را برای پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی اعلام کرده‌اند، در این میان ۲۸ درصد افراد مردد در پرداخت عوارض و مالیات بیشتر بودند.

در پاسخ به گویه عدم اعتماد به دیگران در تهران، مردد بودن با ۳۹/۲ درصد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. ۳۲/۲ درصد از پاسخگویان با عدم اعتماد به دیگران در شهر تهران اظهار موافقت کرده و ۲۸/۶ درصد مخالف بودند.

۶۳/۹ درصد افراد مورد مطالعه تنها تا حدی از زندگی در شهر تهران اظهار رضایت کردند، ۲۱/۱ درصد تا حد کمی رضایت داشته و در مقابل تنها ۱۵ درصد از پاسخگویان از زندگی در تهران احساس رضایت داشتند.

۵۰/۹ درصد از پاسخگویان تا حدی، ۳۵/۹ درصد به میزان کمی و ۱۳/۲ درصد به میزان زیادی از تاریخ و گذشته تهران آگاهی داشتند.

اکثر پاسخگویان (۵۸/۴ درصد) تا حدی، ۲۷/۵ درصد کم و ۱۴/۱ درصد به میزان زیاد، محیط شهر تهران را برای زندگی مساعد دانسته‌اند.

۴۹/۸ درصد افراد مورد مطالعه اعتقاد داشتند تا حدی احترام به یکدیگر در بین مردم تهران وجود دارد، ۴۰/۴ درصد گفتند، کم است و تنها ۹/۸ درصد از پاسخگویان به میزان زیادی با این موضوع موافق بودند.

بیشترین تعداد افراد مورد مطالعه (۴۸ درصد) معتقدند که تا حدی، احترام به قوانین و مقررات شهری وجود دارد و ۵/۲ درصد گفتند این احترام به میزان کم وجود دارد و ۴۶/۸ درصد مردم اعتقاد داشتند که به میزان زیادی احترام به قوانین و مقررات شهری وجود دارد.

ج) تحلیل بر حسب متغیرهای زمینه‌ای-اجتماعی

۱- ترجیح به زندگی در جایی غیر از تهران در صورت وجود شرایط مساعد

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان موافقت با «ترجیح به زندگی در جایی غیر از تهران در صورت وجود شرایط مساعد» به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین جنسیت، هزینه ماهیانه خانوار، تحصیلات، وضعیت تاهل و میزان موافقت با «ترجیح به زندگی در جایی غیر از تهران در صورت وجود شرایط مساعد» وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین وضع فعالیت، سن و میزان موافقت با «ترجیح به زندگی در جایی غیر از تهران در صورت وجود شرایط مساعد» وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان موافقت با «ترجیح به زندگی در جایی غیر از تهران در

صورت وجود شرایط مساعد» حسب متغیرهای زمینه‌ای-اجتماعی

میزان موافقت با «ترجیح به زندگی در جایی غیر مخالف مردد موافق سطح معناداری		از تهران در صورت وجود شرایط مساعد»		متغیر
۱۴/۱	۹/۳	۲۷/۳	۰/۰۸۶	جنس
۱۵/۶	۱۰/۶	۲۳/۱		زن
۰/۱	۰	۰/۴	۰/۱۳۷	تحصیلات
۱	۰/۵	۰/۷		ابتدائی
۳/۵	۱/۹	۳/۸		متوسطه
۱۱/۸	۸/۴	۱۸/۶		دیپلم
۹/۸	۶/۶	۲۰/۸		لیسانس
۳/۵	۲/۵	۶/۱		فوق لیسانس به بالا
۳/۵	۱/۴	۲/۸	۰/۰۵۷	سن
۶	۳/۱	۷/۶		۱۵ تا ۲۰ سال
۵/۸	۴/۷	۱۰/۳		۲۱ تا ۲۵ سال
۴/۳	۴/۳	۹/۲		۲۶ تا ۳۰ سال
				۳۱ تا ۳۵ سال

	۶/۴	۱/۹	۲/۸	سال ۴۰ تا ۳۶	
	۵/۱	۱/۹	۳/۱	سال ۴۵ تا ۴۱	
	۳/۵	۱/۵	۱/۲	سال ۵۰ تا ۴۶	
	۲/۷	-۰/۶	۱/۷	سال ۵۵ تا ۵۱	
	۲/۴	-۰/۵	۱/۱	سال ۶۰ تا ۵۶	
	۰/۴	۰	-۰/۲	سال ۶۴ تا ۶۱	
۰/۰۰۰	۹/۴	۵/۶	۷	خانه دار	وضع فعالیت
	۱/۳	۱/۲	۲/۴	محصل	
	۲/۳	۱/۹	۱/۴	بیکار در جستجوی کار	
	۷/۱	۲/۵	۵/۳	دانشجو	
	۲/۷	-۰/۵	-۰/۹	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	
	۲۷/۶	۸/۲	۱۲/۷	شاغل	
۰/۲۳۳	۰/۴	-۰/۴	۰/۴	پانصد هزار تومان و کمتر	هزینه ماهیانه
	۱/۸	-۰/۶	۰/۸	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	خانوار
	۶/۹	۱/۸	۴/۶	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	
	۹/۵	۵/۴	۶/۶	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	
	۹/۶	۴	۶/۴	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	
	۱۲	۴/۲	۴/۵	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	
	۵/۳	۱/۶	۳/۴	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان	
	۲/۸	۱	۱/۷	سه میلیون تا چهار میلیون تومان	
	۲/۱	-۰/۹	۱/۳	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان	
۰/۴۲۵	۱۹	۷/۷	۱۳/۳	مجرد	وضع تأهل
	۳۰/۴	۱۱/۸	۱۶/۲	متأهل	
	۱/۱	-۰/۴	۰/۲	سایر	

۲-نگرش نسبت به پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی شهر

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان موافقت با «پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی شهر» به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین جنسیت، هزینه ماهیانه خانوار، وضع فعالیت، سن، وضعیت تاهل و میزان موافقت با «پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی شهر» وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین تحصیلات و میزان موافقت با «پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی شهر» وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان موافقت با «پرداخت عوارض و مالیات بیشتر برای آبادانی شهر» حسب متغیرهای زمینه‌ای-اجتماعی

متغیر	میزان موافقت با «پرداخت عوارض و مالیات مخالف	مرد	موافق	سطح معناداری
جنس	۲۳/۹	۱۴/۱	۱۲/۷	۰/۲۲۱
مرد	۲۳/۹	۱۴/۱	۱۲/۷	
زن	۲۰/۹	۱۳/۹	۱۴/۵	
تحصیلات	۰/۳	۰	۰/۲	۰/۰۵۹
بیسواد	۰/۳	۰	۰/۲	
ابتدائی	۰/۷	۰/۶	۰/۹	
متوسطه	۴/۷	۲/۱	۲/۴	
دیپلم	۱۹/۵	۱۰/۴	۸/۹	
لیسانس	۱۵/۳	۱۱/۱	۱۰/۸	
فوق لیسانس به بالا	۴/۳	۳/۸	۴	
سن	۳/۳	۲/۹	۱/۵	۰/۰۷۳
۱۵ تا ۲۰ سال	۳/۳	۲/۹	۱/۵	
۲۱ تا ۲۵ سال	۸/۲	۴/۶	۳/۹	
۲۶ تا ۳۰ سال	۹/۹	۵/۴	۵/۵	
۳۱ تا ۳۵ سال	۷/۲	۵/۷	۴/۹	
۳۶ تا ۴۰ سال	۴/۹	۲/۵	۳/۷	
۴۱ تا ۴۵ سال	۵/۲	۳	۱/۹	
۴۶ تا ۵۰ سال	۲/۳	۲	۱/۹	
۵۱ تا ۵۵ سال	۱/۸	۱/۱	۲/۱	
۵۶ تا ۶۰ سال	۱/۷	۰/۸	۱/۵	
۶۱ تا ۶۴ سال	۰/۳	۰	۰/۳	
وضع	۹/۳	۶/۲	۶/۵	۰/۰۹۳
خانه دار	۹/۳	۶/۲	۶/۵	
محصل	۲/۲	۱/۵	۱/۲	

	۱/۱	۱/۵	۳	بیکار در جستجوی کار	
	۴	۵/۳	۵/۶	دانشجو	
	۱/۸	۰/۶	۱/۷	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	
	۱۲/۶	۱۲/۹	۲۳	شاغل	
۰/۰۷۷	۰/۴	۰/۱	۰/۷	پانصد هزار تومان و کمتر	هزینه
	۱/۲	۰/۶	۱/۴	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	ماهیانه
	۳/۳	۴/۴	۵/۶	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	خانوار
	۴/۹	۷/۲	۹/۴	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	
	۴/۳	۵/۷	۱۰	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	
	۷	۵/۱	۸/۶	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	
	۳/۷	۲/۵	۴/۱	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان	
	۱/۵	۱/۲	۲/۸	سه میلیون تا چهار میلیون تومان	
	۰/۹	۱/۲	۲/۲	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان	
۰/۱۰۲	۹/۳	۱۲/۸	۱۷/۹	مجرد	وضع تأهل
	۱۷/۳	۱۴/۹	۲۶/۲	متاهل	
	۰/۶	۰/۳	۰/۷	سایر	

۳- بی‌اعتمادی در تهران

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان موافقت با اینکه «در تهران نمی‌توان به کسی اعتماد کرد» به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین جنسیت، هزینه ماهیانه خانوار، سن، وضعیت تاهل، تحصیلات و میزان موافقت با «بی‌اعتمادی در تهران» وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین وضع فعالیت و میزان موافقت با «بی‌اعتمادی در تهران» وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان موافقت با «بی‌اعتمادی در تهران» حسب متغیرهای زمینه-

ای- اجتماعی

میزان موافقت با «بی‌اعتمادی در تهران»	مخالف	مردد	موافق	سطح معناداری
---------------------------------------	-------	------	-------	--------------

				متغیر	
۰/۹۴۲	۱۶/۱	۱۹/۹	۱۴/۷	مرد	جنس
	۱۶/۱	۱۹/۳	۱۳/۹	زن	
۰/۵۵۲	۰/۴	۰	۰/۱	بیسواد	تحصیلات
	۰/۷	۰/۸	۰/۷	ابتدائی	
	۳/۴	۳/۴	۲/۴	متوسطه	
	۱۲/۶	۱۴/۷	۱۱/۵	دیپلم	
	۱۱/۵	۱۵/۶	۱۰/۱	لیسانس	
۰/۱۵۵	۳/۶	۴/۷	۳/۸	فوق لیسانس به بالا	سن
	۲/۳	۳/۱	۲/۳	۱۵ تا ۲۰ سال	
	۶/۳	۶/۸	۳/۶	۲۱ تا ۲۵ سال	
	۷/۷	۷/۲	۵/۹	۲۶ تا ۳۰ سال	
	۴/۶	۸	۵/۲	۳۱ تا ۳۵ سال	
	۳/۳	۴/۶	۳/۲	۳۶ تا ۴۰ سال	
	۳/۶	۳/۸	۲/۷	۴۱ تا ۴۵ سال	
	۲	۲/۵	۱/۷	۴۶ تا ۵۰ سال	
	۱	۱/۸	۲/۲	۵۱ تا ۵۵ سال	
	۱/۳	۱/۳	۱/۴	۵۶ تا ۶۰ سال	
۰/۱	۰/۱	۰/۴	۶۱ تا ۶۴ سال		
۰/۰۱۲	۷/۶	۷/۴	۷	خانه دار	وضع فعالیت
	۱/۵	۱/۸	۱/۶	محصل	
	۱/۹	۱/۸	۱/۹	بیکار در جستجوی کار	
	۵/۸	۶/۸	۲/۳	دانشجو	
	۰/۸	۱/۶	۱/۷	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	
۰/۰۸۳	۱۴/۶	۱۹/۸	۱۴/۱	شاغل	هزینه ماهانه خانوار
	۰/۷	۰/۲	۰/۳	پانصد هزار تومان و کمتر	
	۱/۴	۰/۷	۱/۱	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	
	۵/۴	۴/۴	۳/۵	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	
	۵/۹	۸/۹	۶/۷	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	

۵/۸	۸	۶/۲	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان		
۶/۷	۸/۸	۵/۲	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان		
۲/۶	۴/۵	۳/۲	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان		
۱/۷	۲/۲	۱/۶	سه میلیون تا چهار میلیون تومان		
۲	۱/۵	۰/۸	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان		
۰/۵۰۳	۱۳/۳	۱۶/۲	۱۰/۵	مجرد	وضع تأهل
	۱۸/۲	۲۲/۴	۱۷/۸		متأهل
	۰/۷	۰/۶	۰/۳		سایر

۴- رضایت از زندگی در تهران

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان رضایت از زندگی در تهران به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین جنسیت، هزینه ماهیانه خانوار، وضعیت تاهل، وضع فعالیت و میزان رضایت از زندگی در تهران وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین سن، تحصیلات و میزان رضایت از زندگی در تهران وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان رضایت از زندگی در تهران حسب متغیرهای زمینه‌ای -

اجتماعی

سطح معناداری	زیاد	تاحدی	کم	میزان رضایت از زندگی در	تهران	متغیر
۰/۰۰۰	۷/۸	۲۹/۶	۱۳/۳	مرد	جنس	
	۷/۲	۳۴/۳	۷/۸	زن		
۰/۶۷۵	۰	۰/۳	۰/۲	بیسواد	تحصیلات	
	۰/۵	۱/۱	۰/۶	ابتدائی		
	۱/۵	۵/۶	۲/۱	متوسطه		
	۵/۱	۲۵/۲	۸/۵	دیپلم		
	۵/۶	۲۳/۹	۷/۷	لیسانس		
	۲/۳	۷/۸	۲	فوق لیسانس به بالا		
۰/۲۱۹	۱/۶	۴/۷	۱/۴	۱۵ تا ۲۰ سال	سن	
	۳/۳	۱۰	۳/۴	۲۱ تا ۲۵ سال		
	۳	۱۲/۵	۵/۳	۲۶ تا ۳۰ سال		
	۱/۶	۱۳/۱	۳/۱	۳۱ تا ۳۵ سال		

	۱/۴	۷/۴	۲/۳	سال ۴۰ تا ۴۶	
	۱/۱	۶/۸	۲/۲	سال ۴۵ تا ۴۱	
	۱	۴	۱/۲	سال ۵۰ تا ۴۶	
	۰/۹	۳	۱/۱	سال ۵۵ تا ۵۱	
	۱	۲	۱	سال ۶۰ تا ۵۶	
	۰/۱	۰/۴	۰/۱	سال ۶۴ تا ۶۱	
۰/۰۰۱	۳/۶	۱۵/۶	۲/۸	خانه دار	وضع
	۱/۲	۲/۷	۱	محصل	فعالیت
	۰/۶	۳/۳	۱/۷	بیکار در جستجوی کار	
	۳	۹/۸	۲/۱	دانشجو	
	۰/۶	۲/۳	۱/۲	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	
	۶	۳۰/۲	۱۲/۳	شاغل	
۰/۰۲۲	۰/۵	۰/۶	۰/۱	پانصد هزار تومان و کمتر	هزینه
	۰/۵	۱/۹	۰/۸	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	ماهیانه
	۲/۶	۷/۲	۳/۵	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	خانوار
	۳/۶	۱۳	۴/۹	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	
	۳	۱۳	۴	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	
	۲/۲	۱۳/۸	۴/۷	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	
	۱/۳	۸	۱	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان	
	۰/۸	۳/۸	۰/۹	سه میلیون تا چهار میلیون تومان	
	۰/۵	۲/۶	۱/۲	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان	
۰/۵۰۲	۶/۲	۲۵	۸/۸	مجرد	وضع تأهل
	۸/۸	۳۷/۸	۱۱/۸	متأهل	
	۰	۱/۱	۰/۵	سایر	

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان آگاهی از تاریخ و گذشته تهران به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین سن، تحصیلات، جنسیت، وضع فعالیت و میزان آگاهی از تاریخ و گذشته تهران وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین هزینه ماهیانه خانوار، وضعیت تاهل و میزان آگاهی از تاریخ و گذشته تهران وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان آگاهی از تاریخ و گذشته تهران حسب متغیرهای زمینه‌ای -

اجتماعی

سطح معناداری	زیاد	تاحدی	کم	میزان آگاهی از تاریخ و گذشته	تهران	متغیر
	۸/۲	۲۴/۷	۱۷/۸	مرد	جنس	
	۵	۲۶/۲	۱۸/۱	زن		
۰/۰۴۸	۰	۰/۳	۰/۲	بیسواد	تحصیلات	
	۰/۶	۱/۳	۰/۳	ابتدائی		
	۱/۲	۴/۹	۳/۱	متوسطه		
	۴	۱۹/۷	۱۵/۱	دیپلم		
	۴/۹	۱۸/۵	۱۳/۸	لیسانس		
	۲/۵	۶/۲	۳/۴	فوق لیسانس به بالا		
۰/۰۰۰	۱/۱	۴/۱	۲/۵	۱۵ تا ۲۰ سال	سن	
	۱/۹	۶/۸	۸	۲۱ تا ۲۵ سال		
	۱/۷	۱۰/۹	۸/۲	۲۶ تا ۳۰ سال		
	۱/۷	۹/۵	۶/۶	۳۱ تا ۳۵ سال		
	۱/۳	۵/۳	۴/۵	۳۶ تا ۴۰ سال		
	۱/۵	۵/۹	۲/۷	۴۱ تا ۴۵ سال		
	۱	۳/۳	۱/۹	۴۶ تا ۵۰ سال		
	۱/۴	۲/۸	۰/۸	۵۱ تا ۵۵ سال		
	۱/۳	۲/۱	۰/۶	۵۶ تا ۶۰ سال		
	۰/۳	۰/۲	۰/۱	۶۱ تا ۶۴ سال		
۰/۰۰۱	۲/۲	۱۱/۳	۸/۵	خانه دار	وضع	
	۰/۸	۲/۱	۲	محصل	فعالیت	
	۰/۹	۲	۲/۷	بیکار در جستجوی کار		
	۱/۶	۸/۳	۵	دانشجو		
	۱/۵	۱/۸	۰/۸	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)		
	۶/۲	۲۵/۴	۱۶/۹	شاغل		

۰/۶۶۴	۰/۴	۰/۵	۰/۳	پانصد هزار تومان و کمتر	هزینه
	۰/۳	۱/۶	۱/۳	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	ماهیهانه خانوار
	۱/۹	۶/۶	۴/۸	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	
	۲/۹	۱۰/۳	۸/۳	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	
	۲/۳	۱۰/۵	۷/۲	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	
	۲/۶	۱۰/۱	۸	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	
	۱/۵	۵/۵	۳/۳	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان	
	۰/۵	۳/۵	۱/۵	سه میلیون تا چهار میلیون تومان	
	۰/۸	۲/۳	۱/۲	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان	
۰/۷۶۰	۴/۹	۱۹/۸	۱۵/۳	مجرد	وضع تأهل
	۸/۱	۳۰/۳	۲۰	متأهل	
	۰/۲	۰/۸	۰/۶	سایر	

۶- مساعداانستن محیط شهری تهران برای زندگی

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان مساعداانستن محیط شهری تهران برای زندگی به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین سن، هزینه ماهیهانه خانوار، جنسیت، وضع فعالیت و میزان مساعداانستن محیط شهری تهران برای زندگی وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین تحصیلات، وضعیت تاهل و میزان مساعداانستن محیط شهری تهران برای زندگی وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان مساعداانستن محیط شهری تهران برای زندگی حسب متغیرهای زمینه‌ای-اجتماعی

میزان مساعداانستن محیط شهری تهران برای زندگی	کم	تاحدی	زیاد	سطح معناداری
جنس	۱۷/۲	۳۷/۵	۶	۰/۰۰۰
مرد	۱۰/۳	۳۰/۹	۸/۱	
زن	۰	۰/۴	۰/۱	۰/۲۶۸
تحصیلات				
بیسواد				

	۰/۷	۱	۰/۵	ابتدائی	
	۱/۶	۵/۲	۲/۴	متوسطه	
	۵	۲۲/۳	۱۱/۵	دیپلم	
	۴/۶	۲۲/۳	۱۰/۳	لیسانس	
	۲/۱	۷/۲	۲/۸	فوق لیسانس به بالا	
۰/۰۴۷	۱	۴/۶	۲/۱	۱۵ تا ۲۰ سال	سن
	۳/۱	۹/۴	۴/۲	۲۱ تا ۲۵ سال	
	۲/۸	۱۱/۴	۶/۶	۲۶ تا ۳۰ سال	
	۱/۸	۱۰/۴	۵/۶	۳۱ تا ۳۵ سال	
	۱/۴	۷	۲/۷	۳۶ تا ۴۰ سال	
	۱	۷	۲/۱	۴۱ تا ۴۵ سال	
	۰/۹	۳/۹	۱/۴	۴۶ تا ۵۰ سال	
	۱	۳	۱	۵۱ تا ۵۵ سال	
	۱/۱	۱/۴	۱/۵	۵۶ تا ۶۰ سال	
	۰	۰/۳	۰/۳	۶۱ تا ۶۴ سال	
۰/۰۰۱	۴	۱۳/۹	۴/۱	خانه دار	وضع
	۰/۶	۳	۱/۳	محصل	فعالیت
	۰/۹	۲/۸	۱/۹	بیکار در جستجوی کار	
	۳/۱	۸/۷	۳/۱	دانشجو	
	۰/۶	۲/۱	۱/۴	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	
	۴/۹	۲۷/۹	۱۵/۷	شاغل	
۰/۰۴۲	۰/۴	۰/۶	۰/۲	پانصد هزار تومان و کمتر	هزینه
	۰/۸	۱/۸	۰/۶	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	ماهیانه
	۱/۸	۸	۳/۵	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	خانوار
	۳	۱۲/۶	۵/۹	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	
	۳/۷	۱۰/۷	۵/۶	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	
	۱/۹	۱۲	۶/۸	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	
	۱/۲	۷/۱	۲	دو میلیون پانصد تا سه میلیون	

تومان					
۱/۱	۳	۱/۴	سه میلیون تا چهار میلیون تومان		
۰/۲	۲/۶	۱/۵	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان		
۰/۱۹۴	۵/۸	۲۱/۸	۱۲/۴	مجرد	وضع تأهل
	۷/۹	۳۵/۸	۱۴/۷		متأهل
	۰/۴	۰/۸	۰/۴		سایر

۷- احترام به حقوق یکدیگر در بین مردم تهران

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان احترام به حقوق یکدیگر در بین مردم تهران به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین سن، جنسیت، وضع فعالیت، وضعیت تاهل و میزان احترام به حقوق یکدیگر در بین مردم تهران وجود دارد. و همچنین تفاوت معناداری بین تحصیلات، هزینه ماهیانه خانوار و میزان احترام به حقوق یکدیگر در بین مردم تهران وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان احترام به حقوق یکدیگر در بین مردم تهران حسب

متغیرهای زمینه‌ای-اجتماعی

میزان احترام به حقوق یکدیگر		کم		تاحدی		زیاد		سطح معناداری	
در بین مردم تهران									
متغیر									
جنس	مرد	۲۳/۶	۲۳	۴/۱	۰/۰۰۰				
	زن	۱۶/۸	۲۶/۸	۵/۷					
تحصیلات	بیسواد	۰/۲	۰/۲	۰/۱	۰/۳۳۳				
	ابتدائی	۰/۶	۱/۲	۰/۴					
	متوسطه	۳/۳	۵/۱	۰/۸					
	دیپلم	۱۵/۳	۲۰	۳/۵					
	لیسانس	۱۶/۹	۱۶/۷	۳/۶					
	فوق لیسانس به بالا	۴/۱	۶/۶	۱/۴					
سن	۱۵ تا ۲۰ سال	۴	۳/۱	۰/۶	۰/۰۱۸				
	۲۱ تا ۲۵ سال	۷/۴	۷/۶	۱/۷					
	۲۶ تا ۳۰ سال	۸/۵	۹/۹	۲/۴					
	۳۱ تا ۳۵ سال	۶/۷	۱۰	۱/۱					
	۳۶ تا ۴۰ سال	۴/۷	۵/۳	۱/۱					
	۴۱ تا ۴۵ سال	۳/۷	۵/۹	۰/۵					
	۴۶ تا ۵۰ سال	۲/۲	۳/۵	۰/۵					

	۱/۱	۲/۷	۱/۲	۵۱ تا ۵۵ سال	
	۰/۷	۱/۷	۱/۶	۵۶ تا ۶۰ سال	
	۰/۱	۰/۱	۰/۴	۶۱ تا ۶۴ سال	
۰/۰۱۷	۲/۲	۱۲/۶	۷/۲	خانه دار	وضع
	۰/۳	۱/۹	۲/۷	محصل	فعالیت
	۰/۷	۱/۸	۳/۱	بیکار در جستجوی کار	
	۲	۷/۳	۵/۶	دانشجو	
	۰/۵	۱/۷	۱/۹	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	
	۴/۱	۲۴/۵	۱۹/۹	شاغل	
۰/۱۵۷	۰	۰/۹	۰/۳	پانصد هزار تومان و کمتر	هزینه
	۰/۳	۱/۸	۱/۱	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه هزار تومان	ماهنامه
	۰/۹	۶/۹	۵/۵	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	خانوار
	۱/۷	۱۰/۹	۸/۹	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	
	۲/۱	۱۰/۸	۷/۱	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	
	۲/۷	۸/۶	۹/۴	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	
	۱/۶	۵	۳/۷	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان	
	۰/۲	۲/۸	۲/۵	سه میلیون تا چهار میلیون تومان	
	۰/۳	۲/۱	۱/۹	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان	
۰/۰۰۰	۳/۷	۱۸/۲	۱۸/۱	مجرد	وضع تأهل
	۵/۷	۳۱	۲۱/۷	متأهل	
	۰/۴	۰/۶	۰/۶	سایر	

۸- احترام به قوانین و مقررات شهری

در جدول زیر ارزیابی پاسخگویان در خصوص میزان احترام به قوانین و مقررات شهری به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای بیان شده‌اند. سطح معناداری آزمون آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین جنسیت، وضع فعالیت، وضعیت تأهل و میزان احترام به قوانین و مقررات شهری وجود دارد. و

همچنین تفاوت معناداری بین تحصیلات، سن، هزینه ماهیانه خانوار و میزان احترام به قوانین و مقررات شهری وجود ندارد.

جدول توزیع درصدی میزان احترام به قوانین و مقررات شهری حسب متغیرهای زمینه-ای-اجتماعی

متغیر	میزان احترام به قوانین و مقررات شهری	کم	تأیدی	زیاد	سطح معناداری
جنس	مرد	۳/۱	۲۶/۲	۲۱/۴	۰/۰۱۰
	زن	۲/۱	۲۱/۸	۲۵/۴	
تحصیلات	بیسواد	۰	۰/۵	۰	۰/۲۰۲
	ابتدائی	۰	۰/۹	۱/۳	
	متوسطه	۰/۴	۴/۳	۴/۵	
	دیپلم	۲/۲	۱۹/۶	۱۷	
	لیسانس	۲/۲	۱۷/۷	۱۷/۳	
	فوق لیسانس به بالا	۰/۴	۵	۶/۷	
سن	۱۵ تا ۲۰ سال	۰/۶	۳/۹	۳/۲	۰/۶۸۳
	۲۱ تا ۲۵ سال	۱/۲	۸/۵	۷	
	۲۶ تا ۳۰ سال	۱/۱	۱۰/۸	۸/۹	
	۳۱ تا ۳۵ سال	۱	۸/۳	۸/۵	
	۳۶ تا ۴۰ سال	۰/۵	۵	۵/۶	
	۴۱ تا ۴۵ سال	۰/۵	۴/۶	۵	
	۴۶ تا ۵۰ سال	۰/۲	۲/۹	۳/۱	
	۵۱ تا ۵۵ سال	۰/۱	۱/۸	۳/۱	
	۵۶ تا ۶۰ سال	۰	۱/۹	۱/۲	
	۶۱ تا ۶۴ سال	۰	۰/۳	۰/۳	
وضع فعالیت	خانه دار	۰/۴	۹/۷	۱۱/۹	۰/۰۱۶
	محصل	۰/۵	۲/۵	۱/۹	
	بیکار در جستجوی کار	۰/۶	۲/۶	۲/۴	
	دانشجو	۱/۳	۷/۲	۶/۴	
	درآمد بدون کار (بازنشسته و غیره)	۰	۱/۹	۲/۲	
	شاغل	۲/۴	۲۴/۱	۲۲	
هزینه ماهیانه	پانصد هزار تومان و کمتر	۰/۲	۰/۷	۰/۳	۰/۲۷۲
	پانصدویک تا هفتصد و پنجاه	۰/۳	۱/۶	۱/۳	

خانوار	هزار تومان				
	هفتصد و پنجاه و یک تا یک میلیون تومان	۵/۸	۷/۲	۰/۳	
	یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان	۱۰/۳	۱۰/۱	۱/۱	
	یک میلیون و پانصد تا دو میلیون تومان	۱۰/۲	۹/۲	۰/۶	
	دو میلیون تا دو میلیون و پانصد هزار تومان	۹/۳	۱۰/۲	۱/۲	
	دو میلیون پانصد تا سه میلیون تومان	۵/۵	۴/۱	۰/۷	
	سه میلیون تا چهار میلیون تومان	۲/۱	۳	۰/۴	
	چهار میلیون تا پنج میلیون تومان	۲	۱/۹	۰/۴	
وضع تأهل	مجرد	۰/۰۰۱	۱۵/۷	۲۱/۱	۳/۲
	متاهل		۳۰/۴	۲۶	۲
	سایر		۰/۷	۰/۹	۰

۵- بحث و نتیجه گیری

شاید هرگونه پاسخی که نشئت گرفته از مطالعه‌ای دقیق و علمی نباشد، شتاب زده خواهد بود و قدرت تحلیلی و ارزش زیادی نخواهد داشت. هویت همچنان مسئله‌ی مهمی است و برخلاف ادعاهایی که صورت می‌گیرد و نقش هویت را در دنیای بدون مرز و پیچیده، بی‌اهمیت تلقی می‌کند، جامعه کنونی ما به شدت با موضوع هویت درگیر است و این مسئله در تمام وجوه رفتاری، سیاسی و فرهنگی این کشور به وضوح مشاهده می‌شود.

از هویت به مثابه احساس تمایز شخصی، احساس تداوم شخصی و احساس استقلال شخصی (یاکوبسن، ۱۹۹۳) تا تفاوت فردی شخص در ارتباط با دیگران (برون، ۱۹۹۶) تا ماهیت افکار و تلقی‌ات یک جامعه از زندگی (سریع‌القلم، ۱۳۸۳) از ابعاد مختلف این پدیده چندوجهی هستند (آشنا و روحانی، ۱۳۸۹: ۱۶۰).

در بین ابعاد مختلف، به لحاظ شرایط اجتماعی و فرهنگی، هویت ملی و در ذیل آن هویت محلی از اهمیت خاصی برخوردار است که در این مطالعه نیز مورد تأکید بوده است. یکی از مهمترین یافته‌های مطالعه حاضر در خصوص ترک ایران برای همیشه بوده است. ۳۸ درصد از افراد مورد مطالعه اعتقاد داشتند که اگر امکان رفتن از ایران برای همیشه برای آنها فراهم باشد، این کار را خواهند کرد. مسئله‌ای که به شدت نیاز به واکاوی دارد. این که، چه اتفاقی رخ داده است که افراد حاضر به ترک

کشور در این حد هستند. آیا همه چیز در جایی دیگر وجود دارد؟ آیا شرایط زندگی بهتر در این جامعه برای این طیف از آدم‌ها وجود ندارد؟ این جنبه‌ها قابل تامل هستند لکن وقتی درمی‌یابیم که نزدیک ۸۰ درصد افراد مورد مطالعه فقط به فکر خویش نیستند و به دیگران اهمیت می‌دهند، معادلات به گونه دیگری رقم می‌خورد و متوجه می‌شویم که این علاقه به زندگی در جایی دیگر، ارتباطی به مولفه‌های فرهنگی افراد و جامعه ندارد و صرفاً شرایط زندگی را در بر می‌گیرد که عموماً این شرایط متوجه جنبه‌های اقتصادی-اجتماعی و بعضاً سیاسی است. حتی این شرایط سخت زندگی باعث شده است که افراد زندگی در تهران را مشکل ببینند و ترجیح بدهند که چنانچه شرایط فراهم باشد در جایی غیر از تهران زندگی کنند و بالطبع یکی از دلایل این مسئله، بومی نبودن شهروندان تهرانی و احساس تعلق به زادگاه خویش باشد و قطعاً شرایط اقتصادی و تمرکز امکانات در تهران باعث سوق پیدا کردن افراد برای زندگی در تهران و کلانشهرهای دیگر می‌شود در این مطالعه بیش از نیمی از افراد مورد مطالعه اعتقاد داشتند که اگر شرایط مساعد باشد ترجیح می‌دهند که در جایی غیر از تهران زندگی کنند. این قضیه ما را به این فهم سوق می‌دهد که درک و معنای زندگی برای افراد در یک شهر از فضای اقتصادی و کاری جداساز و متأسفانه باید به این نکته اعتراف کرد که مردم در کلانشهرها به شدت دچار روزمرگی شده و گذران زندگی با شرایط سخت کاری و مشکلات دیگر اعم از ترافیک و آلودگی، اولویت اول شهروندان است. می‌توان دلیل اثبات این مدعا را با یافته‌های بعدی نشان داد به گونه‌ای که بیش از نیمی از افراد حاضر نیستند که برای آبادانی شهرشان عوارض و مالیات بیشتر پرداخت کنند. چند سوال مطرح است که آیا مردم به نهادهایی که به بحث آبادانی می‌پردازند، اعتماد ندارند؟ آیا مردم از نهادهای شهری راضی نیستند؟ یا اینکه احساس پیوند اجتماعی و فرهنگی با شهر نمی‌کنند؟ اگر پاسخ سوال آخر مثبت باشد در بحث هویت شهری با معضل جدی روبرو هستیم. هر کدام از سوالهای بالا، استناداتی در مطالعه ما داشت به گونه‌ای که هم اعتماد پایین بود و هم احساس پیوند و همبستگی در تهران در حد پایینی قرار داشت. عدم اعتماد به دیگران در تهران نزدیک ۵۰ درصد گزارش شده است. بیش از ۲۰ درصد افراد، رضایتی از زندگی در تهران ندارند و بیش از ۶۰ درصد افراد تا حدی رضایت داشتند که این امر دلیلی بر اثبات ادعای مطرح شده از سوی محقق است. بالای ۸۰ درصد افراد مورد مطالعه، شرایط زندگی در تهران را کمتر مساعد می‌دانستند. تنها ۱۰ درصد افراد، احترام به یکدیگر در مردم تهران را زیاد ارزیابی می‌کنند. همه اینها نشان می‌دهد که اعتماد و هویت در تهران با آسیب‌های جدی مواجه است و هر چه پیش می‌رود این هویت و اعتماد کم‌رنگ‌تر می‌شود.

منابع و مأخذ

Ashna, H. & Rouhani, M. (2010). Iranian Cultural Identity: From Theoretical Approaches to Fundamental Components. Quarterly Journal of Cultural Research, Volume 3, Number 4, winter 138, pp. 157-185. [in Persian]

- Behzadfar, M. (2007). City identity (a look at the identity of the city of Tehran). Tehran Cultural Studies Center. City Publishing Institute. Tehran. [in Persian]
- Pakzad, J. (1996). Identity and identity with space. Safa Magazine, Year 6, Nos. 21 and 22, Shahid Beheshti University. [in Persian]
- Pakzad, J. (2006). Theoretical Foundations and Urban Design Process, Shahidi Publications, Tehran. [in Persian]
- Piran, P. (2004). Cities Identity: A lot of noise for a complex concept. Abadi Magazine. Fifteenth year. No. 48, Deputy of Urban Planning and Architecture. Ministry of Housing and Urban Development. [in Persian]
- Tavassoli, Gh. (1999). Urban Sociology. Payam Noor University: Tehran.
- Doran, B. (2008). Social identity: approaches and theories. University Publishing Organization. [in Persian]
- Fakuhi, N. (2007). Urban Humanism. Ney Publishing. fourth edition. Tehran.
- Fakuhi, N. And Ouhadi, Y. (2012). Identity and public space in the city (study of female students in Rafsanjan). Iranian Journal of Social Studies, Year 6, Issue 1 (Consecutive 17), Spring 2012. [in Persian]
- Ghasemi, V. & Negini, S. (2010). Investigating the effect of neighborhood texture on social identity, with emphasis on neighborhood identity in Isfahan. Urban and regional studies. Second year, number seven, winter 2010, pp. 113-136. [in Persian]
- Graham, B. (1998). Modern Europe: Place, culture and Identity. New York: Oxford University Press.
- Habibi, Mohsen. (1998). from the city to the city. Tehran: University of Tehran.
- Hosseini, K. (2003). Theoretical introduction to identity formation. Social Sciences Quarterly. Summer and autumn. [in Persian]
- Jenkins, Richard (2002). Social Identity. Translated by Touraj Yarahmadi. Sharazeh Publishing: Tehran. [in Persian]
- Jidan, R. (2006). Postmodern social critique and identity crises. Translated by Saleh Najafi. Tehran: Danesh Campus Publishing. [in Persian]
- Niazi, M. And Shadfar, (2010). The relationship between social identity and women's sense of security (a case study of women in the northern (1st and 2nd) and southern (19th and 20th) regions of Tehran in 2010). Iranian Journal of Sociological Studies, First Year, Issue 3, 2011, pp. 61-78. [in Persian]
- Yousefi, N. (2004). The gap between generations: the study of the concepts of literature and the theoretical framework of theoretical and experimental study. Jihad Daneshgahi, Research Institute of Humanities and Social Sciences: Tehran.
- Walmsley, D. J. (1988). Urban living: The individual in the city. Michigan: University of Michigan, Longman Scientific & Technical.

Urban identity as a cultural assessment: continuity and attachment or disintegration and escape (people of Tehran City)

Sajjad Yahak^{۱*}, Massoud Mirzaei^۲, Nader Bahari^۳

Received: April 9, 2020

Accepted: May 14, 2020

Abstract

In the present study, we seek to investigate some of the important components of identity in the Tehran city. In this study, the survey method was used. The statistical population was 15 years and older in 22 districts of Tehran and the person responsible is the analysis unit. In this study, Cochran's formula with a sampling error of 3% was used to determine the sample size, and 1000 people (calculated through Cochran's formula) were selected as the sample. The sampling method in this study was a combination of classification sampling with systematic volume and random sampling. In this study, we concluded that in some values, such as identity, there have been extensive changes, and understanding and trust in the city are strongly tied to various forms of issues and problems, and this has a great impact on The identity of the people of Tehran has been established, so that history and culture in Tehran rarely have a field to show and represent themselves, and the internalization of this issue in the people, of this metropolis, an identityless being, or in other words, better. It has a disjointed identity and a fragment.

Keywords: Identity, Attitude, Culture, Tehran.

---

¹ PhD Student in Sociology, University of Tehran, Department of Sociology, Tehran, Iran

² PhD Student in Political Sociology, Islamic Azad University, Department of Sociology, Science and Research Branch, Tehran, Iran :mirzaei5980@gmail.com

³ PhD in International Marketing Management, Islamic Azad University, Department of Management, Garmi Branch, Garmi, Iran :baharinader@yahoo.com

* Correspondence Author: syyahak@ut.ac.ir